

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-05-27

Vår referens

Frida Olgun

Utvecklingssekreterare

frida.olgun@malmo.se

Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Frihet från våld, förtryck och utnyttjande (SOU 2025:28) ASN-2025-6843

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har beretts möjlighet att yttra sig över *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande SOU 2025:28*, slutbetänkandet från utredningen om en stärkt, långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck.

Utredningen ger förslag på en sammanhållen nationell jämställdhetspolitisk strategi och därutöver för utredningen fram ett antal förslag om förändrad styrning av området.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i utredningens förslag till en sammanhållen nationell jämställdhetspolitisk strategi, samt ställer sig i stora delar positiv till utredningens förslag om förändrad styrning av området.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande SOU 2025:28*, slutbetänkandet från utredningen om en stärkt, långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Frihet från våld, förtryck och utnyttjande - En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter, SOU 2025:28
- Yttrande - Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Frihet från våld, förtryck och utnyttjande (SOU 2025:28)

- G-Tjänsteskrivelse - Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Frihet från våld, förtryck och utnyttjande (SOU 2025:28)

Beslutsplanering

ASN beredning 2025-05-28

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2025-06-05

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-06-19

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har beretts möjlighet att yttra sig över *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande* SOU 2025:28, slutbetänkandet från utredningen om en stärkt, långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck.

Utredningen har avgett ett delbetänkande, *SOU 2024:21*. I delbetänkandet förde utredningen fram att det inte behöver införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål om att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld, samt föreslog en ny formulering av det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet. Regeringen aviserade i januari 2025 att de ändå avser att införa ett nytt jämställdhetspolitiskt delmål för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Sverige har en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, för perioden 2017–2026. I utredningens direktiv ingick att ta fram förslag till en eller två långsiktiga strategier för att utveckla och stärka arbetet med att förebygga och motverka könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck, samt att se över styrningen inom området.

Utredningen ger ett förslag på en sammanhållen nationell jämställdhetspolitisk strategi och därutöver för utredningen fram ett antal förslag om förändrad styrning av området.

En sammanhållen nationell jämställdhetspolitisk strategi

Utredningen anser att regeringen bör ta fram en sammanhållen nationell jämställdhetspolitisk strategi för arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel. Utredningen understryker att en sammanhållen nationell strategi ligger i linje med de internationella konventioner som Sverige åtagit sig att följa.

En särskild strategi mot hedersrelaterat våld och förtryck riskerar enligt utredningen att skapa stuprör i arbetet, försvåra en samordnad och tydlig styrning, och försvaga kopplingen till de övriga våldsformerna, samt till den övriga jämställdhetspolitiken. Utredningen understryker att det inte skulle gynna de som utsätts för våld eftersom en sammanhållen förståelse och kunskap om de olika våldsformerna är nödvändig i arbetet, inte minst eftersom våldsutsatta kan vara utsatta för flera former av våld.

Utredningen menar att en särskild strategi mot hedersrelaterat våld och förtryck inte heller skulle gynna uppföljningen av arbetet.

Utredningen föreslår att regeringen i stället för en strategi tar fram en särskild handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen framhåller att fler politikområden än jämställdhetspolitiken bör involveras i en sådan handlingsplan.

Utredningen anser att målet för den nationella strategin fortsatt ska vara det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet (nuvarande formulering: *mäns våld mot kvinnor ska upphöra*) och att tillämpningsområdet bör överensstämma med delmålet i sin helhet. Utredningen understryker att särskilt fokus bör ligga på det våld som flickor och kvinnor utsätts för av framför allt pojkar och män. Vidare att strategin behöver vara långsiktig, och följas upp kontinuerligt och ändamålsenligt.

Utredningen föreslår tre utgångspunkter för den nya strategin: *rättighetsbaserade insatser och ett stärkt brottsofferperspektiv, ändamålsenlig samverkan för att motverka samtliga våldsformer, samt ett kunskapsbaserat arbete*. Utredningen ser utgångspunkterna som centrala för ett effektivt arbete och att de behöver genomsyra all verksamhet inom ramen för strategin.

Strategiska områden

Utredningen föreslår att den nya strategin ska innehålla fem strategiska områden där det finns särskilda behov av att stärka och utveckla arbetet.

Utredningens förslag är att i områdena, till skillnad från i den nuvarande strategin, skilja på *våldsförebyggande arbete*, innan våld har utövats, och *återfallsförebyggande arbete*, när våld redan har utövats, samt göras en åtskillnad på områdena *att upptäcka våld*, och *stöd och skydd till våldsutsatta*.

För varje strategiskt område har utredningen formulerat en inriktning som ska tydliggöra prioriteringarna i arbetet, ringa in områden där regeringen kan sätta in insatser på mer detaljerad nivå, samt vara till stöd för de aktörer som har ett särskilt ansvar för genomförandet av strategin. I varje inriktning lyfts hedersrelaterat våld och förtryck.

1. Våldsförebyggande arbete – stärkta insatser med särskilt fokus på barn och unga.

Inriktning: motverka begränsande normer kring kön och sexualitet, stärkt arbete för en samtyckeskultur, jämställt föräldraskap för att förebygga våld, tidigt förebyggande arbete mot efterfrågan och insatser för att förhindra utnyttjande i prostitution och sexuell exploatering, samt tidigt förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive könsstympning.

2. Upptäckt av våld – mer aktivt arbete för att upptäcka och agera vid våld.

Inriktning: stärkt kunskap och kapacitet för att upptäcka och att agera vid våld inom hälso- och sjukvården, särskild uppmärksamhet för våld i ungas relationer och ungas våldsutsatthet, ökad kapacitet att upptäcka och agera vid våldsutsatthet i sårbara grupper, verka för att fler arbetsgivare arbetar med upptäckt av våld, samt tidig upptäckt av hedersrelaterat våld och förtryck.

3. Stöd och skydd till våldsutsatta – förbättrad tillgång och ökad jämlikhet över hela landet.

Inriktning: låga trösklar till stöd- och skyddsinsatser, stärkta möjligheter för utsatta att lämna relationer och sammanhang där våld och hot förekommer, stärkt myndighetssamverkan kring utsatta individer, jämlik tillgång till insatser, stärkta insatser mot psykiskt våld, ett långsiktigt och sammanhållet stöd för personer som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

4. Brottsbekämpning – ökad operativ förmåga att förebygga, utreda och lagföra brott.

Inriktning: befintlig kunskap ska vara vägledande i arbetet för att beivra fler brott och öka personupplärningen, en ändamålsenlig organisering och tillräckliga resurser för att prioritera det jämställdhetspolitiska arbetet mot våld, myndighetssamverkan kring den enskilde, det brottsförebyggande arbetet behöver ske brett, tillämpning och implementering av lagstiftningen som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

5. Återfallsförebyggande arbete – ett utvecklingsarbete som når fler.

Inriktning: fortsätta påbörjat utvecklingsarbete, våldsutövare bör få jämlik tillgång till insatser, stärkt fokus på personer som köper sexuella tjänster, återfallsförebyggande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Utredningen föreslår att regeringen inte ska ta fram åtgärdsprogram kopplade till den nationella strategin, som sker i nuläget, utan i stället redovisa sina prioriteringar i budgetpropositionen. Utredningen bedömer att de vore mer effektivt att fokusera resurserna som läggs på att ta fram åtgärdsprogram på uppgifter som rör uppföljning, samordning och återkoppling till myndigheterna kring deras arbete och resultat.

Nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten

Utredningen föreslår att regeringen stärker Jämställdhetsmyndighetens ansvar i arbetet mot våld genom att i myndigheten inrätta ett nationellt samordningscentrum av arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel.

Genom att inrätta ett nationellt samordningscentrum vid Jämställdhetsmyndigheten, och att flera utvalda myndigheter får instruktionsenliga uppgifter att delta i myndighetsgemensamt arbetet mot våldet, menar utredningen att samverkan stärks och att styrningen blir mer sammanhållen och tydlig. Vidare att sammanställning och spridning av kunskap kan ske på ett mer systematiskt sätt, och att det möjliggör bättre metodutveckling och implementering, samt sammanhållen kompetensutveckling.

Utredningen föreslår att Jämställdhetsmyndigheten ska beskriva utvecklingen av myndigheternas arbete med strategin i fördjupade rapporter vart fjärde år, samt att arbetet ska utvärderas exempelvis genom återrapporteringskrav i myndigheternas respektive regleringsbrev, samt att en större utvärdering av arbetet genomförs av Statskontoret halvvägs in i strategiperioden.

Centrala myndigheters instruktioner

Utredningen föreslår att Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Kriminalvården, Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, Polismyndigheten, Statens skolverk, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten får instruktionsenliga uppgifter att delta i det myndighetsgemensamma arbetet.

Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet och Barnafrid vid Linköpings universitet föreslås få i uppdrag att samverka med den nya myndighetsstrukturen, samt att länsstyrelserna ska vara representerade i det myndighetsgemensamma arbetet.

Utredningen menar att på så sätt kan det stora antalet särskilda uppdrag inom området minska. Samtidigt kommer särskilda uppdrag enligt utredningen att även fortsättningsvis vara ett viktigt styrverktyg, exempelvis för myndigheter som är centrala för genomförandet av strategin men inte föreslås få en instruktionsenlig uppgift. Utredningen poängterar att i dessa fall bör regeringen överväga att samla uppdragen på ett tydligare sätt än vad som görs idag.

Ny uppgift för Socialstyrelsen

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen får en ny instruktionsenlig uppgift att utveckla en nationell samordning av kunskapsutveckling av insatser, metoder och arbetsformer för att identifiera, bedöma och ge stöd och behandling till våldsutsatta inom socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens ansvarsområde.

Socialstyrelsen ansvarar sedan 2023 för nationell samordning av arbetet med att utveckla och utvärdera metoder för att identifiera, bedöma och behandla personer som utövar våld mot närstående.

Utredningen framhåller att samverkan behöver ske mellan aktörer som har ansvar för återfallsförebyggande insatser i relation till våldsutövare och aktörer med ansvar för stöd och skydd till utsatta, och att det därför är lämpligt att samma myndighet får de nationella samordningsuppdragen gällande såväl våldsutövare som våldsutsatta för att möjliggöra synergier i arbetet.

Uppgiften bör enligt utredningen omfatta alla våldsutsatta som omfattas av utredningens förslag till nytt delmål och tillhörande strategi, det vill säga personer som utsatts för våld av närstående inklusive våld i en hederskontext, personer som utnyttjas i prostitution och människohandel för sexuella ändamål, samt sexuellt våld som utövas av andra än närstående.

Utredningen framhåller att en sådan uppgift behöver tas om hand i samverkan med andra aktörer, exempelvis andra myndigheter samt Nationellt centrum mot kvinnofrid och Barnafrid.

Förändring av Länsstyrelsernas roll

Utredningen föreslår ett förtydligande av länsstyrelsernas roll i det regionala och lokala arbetet, med fokus på delarna i länsstyrelsernas uppdrag som handlar om att främja

samverkan i länet. Utöver kommuner, regioner och myndigheter menar utredningen att civilsamhällesorganisationer har en viktig del i arbetet och bör ingå i samverkan, vilket också bör förtydligas i länsstyrelsernas förordning.

Utredningen bedömer att länsstyrelsernas förordning bör förtydligas genom att *stöd till implementering* benämns särskilt. En skrivning om stöd till implementering bedömer utredningen synliggör att det är en viktig del i uppgiften som rör utbildning och kompetensutveckling. Utredningen framhåller även att länsstyrelserna bör spela en fortsatt viktig roll i att stötta lokala och regionala aktörer genom att tillgängliggöra kunskapsstöd och omvärldsbevakning.

Konsekvenser för kommunerna

Utredningen bedömer att förslagen inte har några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

Utredningen gör bedömningen att förslagen inte är kostnadsdrivande för kommunerna eftersom de inte innebär några nya uppgifter för kommunerna. Samtidigt framhåller utredningen att förslaget om en ny nationell strategi innebär en ambitionshöjning i arbetet för att uppnå det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet eftersom kommunerna har ett stort ansvar för det konkreta arbetet inom området.

Utredningen lyfter statsbidrag som en möjlighet att stärka kommunernas utvecklingsarbete, men lyfter avslutningsvis att flera aktörer de mött har påtalat vikten av att skapa mer långsiktigt hållbara möjligheter för kommunernas utvecklingsarbete, inklusive ekonomiska resurser då flera kommuner har en ansträngd ekonomi.

Förvaltningens överväganden

Enligt arbetsmarknads- och socialförvaltningen för utredningen fram väl underbyggda och högst relevanta argument för att en nationell jämställdhetspolitisk strategi fortsatt ska vara sammanhållen och omfatta allt våld som adresseras i det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet, och förvaltningen instämmer i utredningens slutsatser.

Förvaltningen ser positivt på att utredningen är tydlig med att strategin ligger inom jämställdhetspolitiken och att den övergripande och strukturella problematiken som området adresserar är pojkar och mäns våld mot flickor och kvinnor.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i utredningens slutsats att införandet av en ny sammanhållen nationell strategi kommer att leda till ett stärkt och mer samordnat arbete, men att dess genomslag är avhängigt regeringens styrning av området, resurssättning, samt vilken prioritet området ges av regionala och lokala beslutsfattare.

Nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i att det att inrätta ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten, i kombination med förslaget att flera utvalda myndigheter får instruktionsenliga uppgifter att delta i

myndighetsgemensamt arbete, kan vara ett sätt att skapa en sammanhållen styrning och en tydligare samverkan.

Förvaltningen instämmer med utredningen i att den nuvarande ordningen, med många tillfälliga uppdrag med tillhörande medel från sakanslag, tenderar att göra arbetet fragmentiserat och försämra effektiviteten, samt att det försvårar en samlad överblick av helheten.

Samtidigt vill förvaltningen lyfta att Jämställdhetsmyndigheten tidigare har varit hotad av nedläggning. För att kunna föra arbetet framåt, speciellt om det också inrättas ett nationellt samordningscentrum mot våld vid myndigheten, vill arbetsmarknads- och socialförvaltningen framhålla att Jämställdhetsmyndigheten behöver reella förutsättningar att bedriva ett långsiktigt arbete.

Centrala myndigheters instruktioner

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser positivt på förslaget att ge centrala myndigheter instruktionsenliga uppgifter som knyter an till Jämställdhetsmyndighetens samordningsroll, och instämmer i utredningens bedömning att det skapar en grundstruktur av myndigheter med kompletterande uppgifter som täcker in alla aspekter av det jämställdhetspolitiska arbetet mot våld och höjer ambitionsnivån.

Förvaltningen instämmer i utredningens bedömning att instruktionsenliga uppgifter kommer att bidra till en stärkt styrning och skapa bättre förutsättningar för långsiktighet. Vidare att det kommer att öka myndigheternas möjlighet att mer effektivt utforma och prioritera arbetet mot våld, höja ambitionen och bidra till ökad implementering av utvecklade och nya arbetssätt, samt underlätta regeringens uppföljning på området.

Ny uppgift för Socialstyrelsen

Förslaget att Socialstyrelsen får en ny instruktionsenlig uppgift rörande nationell samordning av kunskapsutveckling av insatser, metoder och arbetsformer för att identifiera, bedöma och ge stöd och behandling till våldsutsatta inom socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens ansvarsområde menar arbetsmarknads- och socialförvaltningen är konsekvent och följdriktigt utifrån Socialstyrelsens uppgift rörande nationell samordning av arbetet kopplat till våldsutövare.

Samtidigt vill förvaltningen belysa vikten av att Socialstyrelsens arbete sker i linje med övriga delar av den jämställdhetspolitiska strategin, samt även framhålla betydelsen av en tydlig kommunikation av arbetet.

Förändring av Länsstyrelsernas roll

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser positivt på förslaget att länsstyrelsernas roll att främja samverkan i länen och ge stöd till implementering förtydligas.

Konsekvenser för kommunerna

Gällande kostnader innebär inte förslagen några nya uppgifter för kommunerna men arbetsmarknads och socialförvaltningen instämmer med utredningen i bedömningen att förslaget om en ny nationell strategi är en ambitionshöjning.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer även i det som flera aktörer har påtalat för utredningen, vikten av att skapa mer långsiktigt hållbara möjligheter för kommunernas utvecklingsarbete, inklusive ekonomiska resurser då flera kommuner har en ansträngd ekonomi.

För styrningen och stödet från nationellt och regionalt håll finns kommunerna som mottagare och med ett stort ansvar för det konkreta arbetet inom området. Förvaltningen vill understryka att det arbetet kräver tillräckliga resurser.

Ansvariga

Jonas Magnusson Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef